

a aby ji též pojali do usnesení k výpovědi svolujícího, tedy že se dává svolení k výpovědi 14denní, či měsíční, či půlletní a podobně.

Pak by zbylo, řešiti pouze otázky formální a otázku včasnosti výpovědního návrhu, jež by bylo již snadno řešiti ať levným rekursem nebo námitkami, o nichž by bylo možno pravidelně rozhodnouti v I. instanci při jediném roku. Tím by se docílilo toho, co nařízení z 2. února 1919 zamýšlelo, buď vyloučení sporů nájemních vůbec, nebo aspoň dlouhých a nákladných.*)

Jakeš.

Prorogace vídeňského bursovního soudu, smluvená mezi stranami před státním převratem, nebyla pro příslušníky republiky československé závazná až do dne zaručení vzájemné vykonatelnosti exekučních titulův ze státního území zdejšího a rakouského.

Přes ustanovení v závěrečném listu ze dne 24. září 1918 oběma smluvníky podepsaném, že se podrobují ve všech sporech z tohoto konkrétního právního poměru neodvolatelnému vykonatelnému výroku rozhodčího soudu vídeňské bursy, podala firma X v Jičíně na firmu J ve Vídni a v Hořicích pro 18.600 Kč dne 22. března 1919 žalobu u krajského soudu v Jičíně.

Námitku nepříslušnosti dovolaného soudu první stolice zamítla, jelikož úmluva o podrobení se stran rozhodčímu soudu vídeňské bursy byla zrušena státním převratem z 28. října 1918 na tak dlouho, pokud nebyla obnovena reciprocita stran právní ochrany státních příslušníků republiky československé a státu rakouského, což se stalo teprve po podané žalobě.

Vrchní zemský soud v Praze vyhověl stížnosti žalované firmy, dal námitce místo a žalobu odmítl. Důvody: Smlouva o rozsudí jest smlouva soukromoprávní a státní převrat a veškeré veřejnoprávní následky jeho zůstaly na soukromá práva bez účinku. Že by úmysl stran byl směřoval k tomu, podrobiti se jen domácímu rozhodčímu soudu, ze závěrečného listu nijak nevyplývá a není tu proto právního důvodu, aby žalobkyně od smlouvy jednostranně ustoupila.

Nejvyšší soud na revisní stížnost strany žalující obnovil usnesení stolice prvé z těchto důvodů:

Dle § 29 j. n. zůstává soud v právních záležitostech, jež právem byly u něho již zahájeny, příslušným až do jejich skon-

*) Poznámka. Otázku tuto vyřizuje nyní § 4. zák. z 8. dubna 1920 č. 275 sb. z. o ochraně nájemníků.

cování, i když za řízení změnily se okolnosti, jež byly rozhodnými pro příslušnost, když řízení zahájeno. Z porovnání tohoto zákonného předpisu s ustanovením § 54 odst. 1 j. n. plyne dále, že s hlediska § 29 j. n. jest rozhodnou doba, kdy žaloba byla podána. Jde tedy v tomto případě o to, zda v době podání žaloby byl soud stolice prvé příslušným, řízení o ní zahájití, to jest, zda v této době vadila příslušnosti prvé stolice úmluva stran o příslušnosti rozhodčího soudu vídeňské bursy. Odpověď k této otázce zní, že v řečené době nebylo lze zmíněnou úmluvou čeliti příslušnosti dovolaného soudu. V této době nebylo vzájemné vykonatelnosti exekučních titulů ze státního území československého a ze státní oblasti rakouské. Zaručení vzájemnosti stalo se teprve nařízením vlády republiky českosl. ze dne 19. března 1919, č. 145 sb. z. a n., jež však bylo vyhlášeno a nabylo platnosti teprve dnem 26. března 1919, tudíž po podání žaloby (22. března 1919). Podávajíc žalobu musila žalující firma počítati s tím, že výrok ujednaného rozhodčího soudu nebyl by v tuzemsku vykonatelným, což bylo tím závažnějším, ana žalovaná firma má majetek i v tuzemsku a žalující firmě za daných poměrů přirozeně na tom záleželo, by pro svůj nárok v prvé řadě z tohoto majetku mohla se uspokojiti. Jest samozřejmo, že žalující firma uzavřela úmluvu o rozhodčím soudu proto, že v době ujednání mohla nadíti se toho, že výrok rozhodčího soudu bude míti pro ni touž cenu, jako výrok řádného soudu, že tedy výrokem rozhodčího soudu bude uplatňovaný nárok nejen právoplatně formalisován, nýbrž i vykonatelným učiněn. Hledíc k tomu, dlužno na tento případ použití zásady o tak zv. *clausula rebus sic stantibus*, vrcholící v úvaze, že každá úmluva učiněna jest s mlčky ujednaným dodatkem, že pozbude účinnosti, vzejdou-li po uzavření smlouvy okolnosti, jež, kdyby je bývalo lze předvídati, byly by měly v zápětí, že by ke smlouvě nedošlo. Tuto zásadu vyslovuje zákon v § 936 obč. z. pro smlouvu předchozí. Ježto však v tomto ustanovení ztělesněna povšechná vyšší zásada právní, nutno této zásady obdobou zákona a práva (§ 7 obč. z.) použití i na jiné případy podobné, o nichž přípustným jest úsudek, že zákonodárce, kdyby mu byly tanuly na mysli, byl by je rozřešil dle téže zásady právní. Z řečeného plyne, že úmluva o rozhodčím soudu stala se pro změněné poměry v čas podání žaloby pro tento spor bezúčinnou, a to hledíc k ustanovení § 29 j. n. trvale bezúčinnou. Tomuto stanovisku není na závadu druhá věta § 29 j. n. Máf zřejmě na mysli jen případy, kde věc u soudu zahájená byla za sporu nutkavým předpisem právním odňata řádným soudům. Neboť toto ustanovení souvisí

patrně s ustanovením § 42 i. n., v němž jen na vytčené případy pamatováno.

Dle toho, co řečeno, nebylo příčiny, by usnesení první stolice bylo rekursním soudem měněno.

Rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 29. října 1919, R-I. 418/19. —r.

Strany mohou se smluviti na příslušnost i cizozemského bursovního soudu rozhodčího pro spory, jež by z určitého právního jejich poměru vzešly.

Smlouva o rozhodčího jest smlouvou soukromoprávní, kterou politické události (státní převrat) neruší, leč by nastaly zvláštní okolnosti, o nichž slušelo by míti za to, že kdyby je strany byly předvidaly, nebyly by uzavřely úmluvy.

Firma A v Mladé Boleslavi žalovala u krajského soudu tamže firmu B v Liberci o 75.000 K. Žalovaná namítala nepřislušnost dovolaného soudu, jelikož v závěr. listě ze dne 24. září 1918 podrobily se obě smluvní strany pro případ sporu neodvolatelnému a vykonatelnému výroku rozhodčího soudu vídeňské bursy pro zboží.

První soud nedal námitce místa a uznal dovolaný soud příslušným dle § 88 odst. 1. i. n., jelikož státním převratem stal se vídeňský soud bursovním soudem cizozemským a smlouvením se na cizozemský soud bursovní jako soud rozhodčí neplatí (rozhod. sbírka GUNF 6691), soud dovolaný pak proto jest příslušným, že v závěrečném listě výslovně stanoveno jest, že Mladá Boleslav jest místem pro plnění i plat.

Vrchní zemský soud v Praze vyhověl stížnosti žalované firmy a žalobu pro nepřislušnost soudu odmítl, jelikož jest tu smlouva soukromá, nezměnitelná.

Nejvyšší soud nedal místa dovolacímu rekursu žalobcovu. Důvody:

Soudu rekursnímu sluší přisvědčiti. Podle § 1391 ob. z. obč. jest úmluva, jíž strany pro rozhodnutí sporných práv zřizují rozsudí, smlouvou mající povahu soukromoprávní. Proto, jakož i z toho dalšího důvodu, že ani v dotčeném §u 1391 obč. z., ani v §u 577 c. ř. s. nerozlišuje se mezi rozsudími tuzemskými a cizozemskými, a že není ani jinakého ustanovení opačného, nelze brániti stranám, aby se nepodrobily soudu cizozemskému; úmluva takového obsahu není tedy ani neplatná ani bezúčinná.